

Nr 707

Av fru Mogård m. fl., om kostnadsfri undervisning för vuxna med läs- och skrivsvårigheter.

(Lika lydande med motion nr 635 i Första kammaren)

Läs- och skrivsvårigheter benämndes tidigare ordblindhet. Man anser dock numera, att detta är en missvisande term, då ordblindhet associerar till något statiskt, ohjälpligt, medan svårigheterna i stället bör föranleda kontinuerliga hjälpåtgärder. Det är ogörligt att fullständigt eliminera tendensen till en grav läs- och skrivsvårighet; däremot kan individens läs- och skrivförmåga skärpas, i det att han tillägnar sig en teknik att läsa och en teknik att skriva, som ökar hans möjligheter att göra sin begåvning och sina anlag rättvisa.

Mången föreställer sig, att läs- och skrivsvårigheter är en företeelse som endast rör lågstadiet. Det är förklarligt, då det där lätt kan observeras om ett barn anmärkningsvärt långsamt tillägnar sig förmågan att läsa och skriva. På senare stadier är det frestande att dra slutsatsen att dåliga studieresultat skall hänföras till andra orsaker än eventuellt sent uppträdande läs- och skrivsvårigheter. Det är värt att påpeka att läs- och skrivsvårigheter förekommer över hela begåvningskalan.

Följderna av ett sådant handikapp kan vara allvarliga. Risken för ett dåligt studieresultat i förhållande till den verkliga kapaciteten har redan berörts, och därav kan följa ett felaktigt yrkesval. Utöver bristande förmåga att stava och en outvecklad handstil medför även svårigheterna att läsa och skriva en torftig språkbehandling, som inte motsvarar de intellektuella resurserna. Ordförrådet blir fattigt, då litteraturkonsumtionen blir ringa. En benägenhet att förvanska och missuppfatta ord kan kvarstå hela livet.

Frekvensen av läs- och skrivsvårigheter anges av forskare mycket olika, beroende på vilka fordringar som uppställs på en acceptabel läsning och skrivning. Den svenske läsforskaren Åke W. Edfeldt hävdar, att ca 25 % av hela populationen har viss nedsättning av läs- och skrivförmågan. Hälften därav, d. v. s. 12½ %, kan betecknas som speciella läs- och skrivsvårigheter av olika grad. En erfaren pedagog på området anser, att det i våra skolor finns ca 5 % elever med läs- och skrivsvårigheter av sådan grad, att speciella hjälpåtgärder måste insättas.

Först de senaste årtiondena har man i vårt land börjat utveckla en mera allmän förståelse för läs- och skrivsvårigheter. Hjälpinsatserna koncentrerades till en början till lågstadiet. Även sedan man utvidgat hjälpåtgärderna till att omfatta även andra stadier, har bristen på för denna undervisning utbildade lärare varit ett hinder för ett effektivt stöd åt elever med detta handikapp. Vissa elever med mycket grava

svårigheter kan inte hjälpas utan speciella insatser, som dess värre långt ifrån står till buds i tillräcklig omfattning.

Härav följer att många även efter avslutad skolgång är i stort behov av hjälp, vartill kommer alla de som haft sin skolgång förlagd till en tid, då ännu ej vare sig förståelse för läs- och skrivsvårigheter eller adekvat hjälp stod till buds. I dagens och framtidens samhälle, där det av individen krävs omskolning och vidareutbildning och där vuxenutbildningen ger möjligheter till förbättrade grundkunskaper som är nödvändiga för anpassningen till den nya tiden, framstår detta som ett problem som måste lösas.

I Sverige ges läs- och skrivundervisning för vuxna endast i anslutning till vården och undervisningen av talskadade personer. Danmark synes vara det enda land i Norden som ger en mer omfattande undervisning sedan lång tid tillbaka. Vid bedömningen av behovet av sådan undervisning läggs där tyngdpunkten på om läsförmågan är väsentligt sämre än som kan väntas med hänsyn till vederbörandes intelligens och uppväxtmiljö samt om nedsättningen i läsförmågan utgör ett hinder i förvärvslivet. Ansökan om undervisning hos lokala lärare eller institut inges till de statliga instituten för talskadade. Om ansökan beviljas lämnar staten fullt bidrag till kostnaderna. Enligt uppgift bevistades sådan undervisning föregående år av ett tusental personer.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag beträffande anordnande av kostnadsfri undervisning för vuxna med läs- och skrivsvårigheter.

Stockholm den 28 januari 1970

Britt Mogård (m)

Ove Nordstrandh (m)

Alf Wennerfors (m)
